

τρώσῃ πάντα εἰς τόμον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναμφιβόλως οἱ μὲν παλαιοὶ τοῦ
 σύντροφου καὶ φίλοι θὰ ἴδωσιν ἀναζῶσαν τὴν ὡραίαν ἐκείνην ποιητικὴν
 ὑπαρξίν, οἱ δὲ νεώτεροι θὰ γνωρίσωσιν ἓνα ἀληθινὸν ἱεροφάντην τῆς Μού-
 σης διαπνεόμενον ἀπὸ θησαυροῦς σπανίου καὶ θερμουργοῦ αἰσθήματος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΥΓΟΜΑΛΑΣ

[Υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέα Ζυγομαλά καὶ ἀδελφὸς τοῦ διαπρεποῦς πο-
 λιτευτοῦ κ. Ἀντωνίου Ζυγομαλά, ἐκ τῶν ἀνδρείων καὶ διακεκριμέ-
 νων ἀξιωματικῶν τοῦ πεζικοῦ, ἐσπευσεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν ἀγω-
 νιζομένην Κρήτην, ὑπὸ τὸν Π. Κορωναῖον καὶ Ζιμβρακάκη, λα-
 θὼν ζωηρὸν μέρος εἰς ὅλας τὰς γενομένας μάχας καὶ ἀψιμαχίας, πρῶ-

τος εἰς τὸν ἀγῶνα πάντοτε καὶ τελευταῖος ὑποχωρῶν, καὶ πληγεὶς παρὰ τὸ Μυλοπόταμον, ἐνσφηνωθείσης εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ τῆς ἐχθρικῆς σφαίρας, ἐξ ἧς καὶ ἀπέθανεν μετὰ τινα ἔτη, ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1877. Φύσις πολεμοχαρὴς καὶ ἐξ ευγνωμοσύνης πρὸς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος μετέβη εἰς Γαλλίαν κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον μετὰ πολλῶν ἀνδρείων συστρατιωτῶν, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν περίφημον Legion Hellenique. τὴν ἐπιδείξασαν θαύματα ἀνδρείας καὶ ἡρωϊσμοῦ, ὁπότε ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὁ Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς ἔλαβε τὸ παράσημον τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Τὸν θάνατόν του, θάνατον τόσῳ τίμιον καὶ ἐπύκνονον, ἐθρήνησεν ἐν πένθει ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς καὶ ἡ κοινωνία τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὸν νεκρόν του δὲ ἀπήγγειλε τὸ κατωτέρω ἐλεγγεῖον ὁ ἐπίσης ἀνδρεῖος πολεμιστὴς καὶ ὕμνωδὸς τῆς Κρήτης ἀείμνηστος Ἐμμανουὴλ Στρατουδάκης].

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ἐκφώνηθὲν εἰς τὸν νεκρόν τοῦ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΥΓΟΜΑΛΑ

I

Τὸν ἔφαγ' ἡ λαθωματαὶὰ ποῦ τοῦθ' ὤσκει τὰ στήθη
 Ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ δῶσανε στ' Ἀσιανοῦ τὰ πλῆθη
 Τὴν Κρήτη τὴν πολὺπαθὴ οἱ Φράγκοι ματωμένῃ
 Μὲ ραγισμένα ἄρματα καὶ φορεσιὰ καμένη . . .
 Προσκύνησέ το, λεβεντιὰ, τὸ ἄξιον παληκάρι
 Κι' ἄς γείνη αὐτὸ τὸ λείψανον γιὰ μᾶς προσκυνητάρι.

II

Ἀνθίσαν ἡ ἀμυγδαλιές, φυλλιᾶσαν τὰ πλατάνια,
 Τὰ χώματά μας τάγια φοροῦν μὲ περηφάνεια
 Τοῦ Μάρτι τὰ πρωτόλουθα . . . κι' ὁ χάρος ποῦ ζηλεύει
 Ἀρπάζει τὸ δρεπάνι του καὶ τὸν ἀνθὸ κλαδεύει.
 Τὰ νεῖατά καὶ τὴν ὠμορριά, τὴν λεβεντιὰ, τὴ χάρι
 Σὲν νῦν' τοῦ Τούρκου σύμμαχος γυρεύει νὰ μᾶς πάρῃ.

Καὶ τώρα ποῦ προσμένουνε σκυφτοὶ ὥρα τὴν ὥρα
 Ν' ἀνάψῃ πάλι πυρκαϊὰ στὴν ὠμορφή μας χώρα,
 Καὶ μέσ' εἰς τῆς φλόγες τῆς φωτιᾶς καὶ στοῦ καπνοῦ τὴ ζάλη
 Τὰ ἄξια παληκάρια μας νὰ ξεσπαθώσουν πάλι
 Τώρα μᾶς κλέφτουν τὰ παιδιὰ τοῦ Γέρο-Ψηλορίτη
 Καὶ μένει ἔρμος τὸ Βαρεὶ καὶ ὀρφανὴ ἡ Κρήτη.

Συννέφριασε, μανούλά μου, τῆς ἀψηλαῖς κορφαῖς σου
 Καί χύσε δάκρυα φλογερὰ πικρὰ στής ρευματιῆς σου . . .
 "Ενα παιδί π' ἀγάπησε τὰ ἄγριά σου κάλλη
 Καί ἦλθε καί 'ματώθηκε στή φλογερή σου ἀγκάλη
 Τὸ ἔφαγ' ἡ λαθωματιὰ ὥσ' ἄν μονομερίδα
 Κ' ἐχθρὸς ταχὺ ἐπέθανε φωνάζοντας : Πατρίδα !

'Ελᾶτε, φέρτε, Κρητικοί, λουλούδια ἀπὸ τὴν Κρήτη,
 Δάφνες θρεμμένες μ' αἵματα ἀπὸ τὸν Ψηλορίτη
 Καί πλέχτε τὸ στεφάνι του καί δόστε το σ' ἐμένα
 Νὰ τοῦ τὸ βάλω ἀμάραντο σὲ στήθεια ἀνδρειωμένα·
 Πάρτε μὴ λάμψη ὀλόχρυση, αἰώνια ἀπ' τ' Ἀρκάδι,
 Νὰ τοῦ τὴν δώσω συντροφιά στοῦ τάρου τὸ σκοτάδι.

Ναί ! τέτοια λάμψη ποῦ ποτέ, ποτέ της νὰ μὴ σβύνῃ
 Πρέπει στὸ κάθε της παιδί ἡ Μάνα μας νὰ δίνη
 Ποῦ δίπλα της περήφανο, ὀλόρθο στὸ πλευρὸ της
 Ἀψήφισε τὸ θάνατο καί τὸ βασανισμό της.
 Καί τέτοια δάφνη πράσινη. ποῦ δὲ θὰ τὴν μαράνῃ
 Τοῦ ξένου ἡ ἀχαρὴ χολή, τοὺς πρέπει γιὰ στεφάνι.

Ναί ! τοῦ καλοῦ παληκαριοῦ ἡ δάφν' εἶναι δική του,
 Μονάχο τὴν ἀνάστησε μὲ αἶμα ἀπ' τὴν πληγὴ του,
 Κι' ἡ λάμψη ἡ ἀθάνατη ποῦ ἴσ' ἀστροπελέκι,
 Χτυπᾷ τὸν ἀσπλάχνο φονιὰ ἀπ' τὸ βαρὺ τουρέκι,
 Τὰ δάκρυα ποῦ ἐσφούγγισε στοῦ ὄρφανου τὸ μάτι,
 Πρέπει νὰ τρεξοῦν ἐπὶ στερνὸ τῆς νιότης του κρεββάτι.

Τότε θυμούσατε, γεροὶ ἄρματαυοὶ τῆς Κρήτης,
 Τὸν ἀητὸ ποῦ βάσταξε στὰ νύχια τὸ σπαθὶ της ;
 "Αχ ! πές 'τε, πές τε καί σὲ 'μᾶς, πολεμισταί, ἀκόμα
 Τί λεβεντιὰ τὸν στόλιζε στὸ φλογερὸ της χῶμα ;
 Πῶς στὰ χρυσὰ του ἄρματα ἐπαίζαν ἡ ἀχτίδες
 Τοῦ "Ηλίου ποῦ τὰ φώτιζε ἴσ' ἐθνικαῖς ἐλπίδες ;

Τί ὄφι εἶχε ; τί θωριά ; ὀρθὸς ἐπὶ μετερίζι
 "Όταν στὸ Μυλοπόταμο, χωρὶς νὰ τὸν φοβίξῃ
 Τοῦ Σισανὲ τὸ μούγγρισμα, χτυποῦσε καί χτυπιῶνταν
 Καί πληγωμένος σ' ἀγκαλιὰ συντρόφου ξαπλωνῶνταν·
 Καί πές τέ μας μὲ τί ματιὰ τὸ αἶμά του κυττοῦσε
 Ποῦ ἐπότιζε τὰ χῶματα κι' ὀλόθραστο κυλοῦσε . . .

Τώρα κοπῆκαν τὰ φτερά κι' ὁ ἀητὸς κοιμᾶται . . .
 Κοιμᾶται, δὲν ἀπέθανε κ' ἐσᾶς, ἐσᾶς θυμᾶται . . .
 Καμμιὰν ἡμέρα σὲ φωτιὰ πολέμου ἂν βρεθῇτε
 Καί δίπλα σας τὸν νοιώσετε χτυπῶντα, μὴ σκιαχθῆτε,
 Σᾶς τῶπα δὲν ἀπέθανε ἡ ἀθάνατη ψυχὴ του . . .
 Ἐκείνη πάει στὸν Πλάστη της, καί μένει τὸ κορμί του.

III

Τὸν ἔφαγ' ἡ λαθωματιὰ ποῦ τοῦδ' ὅσκει τὰ στήθη
 'Απ' τὸν καιρὸ ποῦ δῶσανε στ' Ἀσιανοῦ τὰ πλήθη
 Τὴν Κρήτη τὴν πολύπαθ' οἱ Φράγχοι ματωμένη
 Μὲ ραγισμένα ἄρματα, καὶ φορεσιὰ καμένη . . .
 Προσκυνήσέ το, λεθεντιὰ, τὸ ἄξιο παληκάρι,
 Κι' ἄς γείνη τὸ κρεθόατι του γιὰ μᾶς προσκυνητᾶρι.

Σᾶς ἐξορκίζω εἰς αὐτὸ τὸ 'ματωμένο σῶμα,
 Εἰς τὰ σθυσμένα μάτια του καὶ τὸ κλειστό του στόμα,
 "Αχ! ναί, καὶ στή βαθεῖα πληγὴ πρὶ χάσκει στὰ πλευρά του,
 Ποτὲ νὰ μὴν ξεχάσετε, ποτὲ τὴν λεθεντιὰ του,
 Καὶ εὐχηθῆτε ὁ Θεὸς καθένα νὰ ἀζιώσῃ
 Γιὰ τάρφανά ἀδελφια μας τὸ αἷμα του νὰ δώσῃ.

Τὸν βλέπετε; περήφανος λεθέντης, ζηλεμένος,
 Μόλις τὸ πρῶτο ἀκούστηκε τουφέκι, ἄρματωμένος,
 Εἰς τὴν Ἀθῆνα ἔφρησε κι' ἀδελφια καὶ μητέρα,
 Καὶ ἔτρεξε αἰμάτωσε 'μα τώθηκε ἐκεῖ πέρα.
 Εὐλογημένος τρεῖς φορὰς κ' ἡ γῆ ποῦ ἔλ' σκεπάσῃ
 Τ' ἀντρεπωμένο νιάτα του, τὰ στήθια του, ν' ἀγιάσῃ!

ΕΜΜ. Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ

Ο ΓΕΡΩ-ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Π Μάγισσα Νύχτα ξαπλώνει τὰ σγουρόμαυρα μαλλιά της
 καὶ τυλίσσει σιγά-σιγά μὲ τῆς μακρόπυκνες τρίχες της τὸ
 παιδί της τὴ Γῆ. Στὸ συγνεφιασμένο μέτωπό της κανένα δια-
 μάντι δὲν λάμπει καὶ ἀπὸ τὸν παγωμένο κόρφο της σταλάζει
 πηγμένο-πηγμένο τὸ γάλα της καὶ πιπιλίσσει μὲ χιόνι πυκνὸ
 τὸ κοιμισμένο παιδί της

*
 *

Μέσα 'ς ἓνα ἀρχοντικὸ θάλαμο ἡ ἀναμμένη θερμάστρα σκορ-
 ποβολᾷ ὀλοτρόγυρα τῆς παιγνιδιάρικες φλόγες της καὶ μὲ τὴ
 θερμογόνα πνοή της παραμερίζει ἄφοβα τὴ παγωνιὰ τῆς κά-
 μαρας. Στὴ μέση τὸ τετράγωνο τραπέζι κρατεῖ ἀκούραστα
 στὸν ὦμο του τὸν κάθε ὄγκο διπλοτυλιγμένου χαρτιοῦ, τὸ κάθε